

تہم اسلام از نظریہ تالیانیہ

www.ketab.ir

انتشارات
جهاد دانشگاهی
قزوین

دانشگاه آزاد قزوین
۱۳۷۸

سرشناسه: اسکویی، آزیتا، ۱۳۶۱ -

عنوان و نام پدیدآور: شهر اسلامی از نظریه تا بیانیه / مولفان آزیتا اسکویی، مهدی حمزه نژاد.

مشخصات نشر: قزوین: جهاد دانشگاهی، سازمان انتشارات، واحد قزوین، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ۱۷۸ ص.: مصور، جدول.

شابک: ۰-۰۹-۶۶۴۷-۶۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

یادداشت: کتاب حاضر با حمایت معنوی دانشگاه هنر اسلامی تبریز منتشر شده است.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۴۳ - ۱۶۳، همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: شهرها و شهرستان های اسلامی

موضوع: Islamic cities and towns

موضوع: شهرسازی -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع: Islam -- Religious aspects -- City planning

موضوع: معماری اسلامی

موضوع: Islamic architecture

موضوع: شهرها و شهرستان های اسلامی -- ایران

موضوع: Islamic cities and towns -- Iran

موضوع: شهرسازی -- ایران

موضوع: City planning -- Iran

شناسه افزوده: حمزه نژاد، مهدی، ۱۳۵۴ -

شناسه افزوده: دانشگاه هنر اسلامی تبریز

شناسه افزوده: جهاد دانشگاهی واحد قزوین

رده بندی کنگره: HT۱۴۷

رده بندی دیویی: ۳۰۷/۷۶۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۵۸۳۵۸۸۳

عنوان: شهر اسلامی از نظریه تا بیانیه

مولفان: آزیتا بلالی اسکویی، مهدی حمزه نژاد

گرافیک و صفحه آرایی: مرضیه حمیدی زاده

شابک: ۰-۰۹-۶۶۴۷-۶۶۲۲-۹۷۸

چاپ: نوبت اول - ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بهاء: ۳۶۰۰۰۰ ریال

مصوبه شورای شعبه انتشارات جهاد دانشگاهی قزوین

ناشر: انتشارات جهاد دانشگاهی قزوین

کلیه حقوق محفوظ است ©

دیباچه

موضوع نسبت اسلام با فرآیندهای انسانی، نظیر آثار هنری، معماری و شهرسازی، علی‌رغم بدیهی بودن و حتی تجربه‌های بسیار موفق آن در طول تاریخ متأسفانه مورد نفی برخی از مؤلفین متعصب غربی و تعدادی از خودباختگان و غرب‌زدگان داخلی و خارجی قرار گرفته و علی‌رغم مستندات متنوع علمی و دلایل متواتر (عقلی و نقلی)، هنوز قرار گرفته و می‌گیرد.

بعد از پیروزی انقلاب تاریخ‌ساز اسلامی، موضوع بنیانی و تمدن‌آفرین، احیاء و تحقق هویت (اسلامی - ایرانی) در حوزه فرآیندهای انسانی نه تنها در بحث‌های نظری و مباحث آموزشی و دانشگاهی مورد نفی یا سکوت و بی‌توجهی برخی از قلم‌به‌دستان و بلندگوها قرار گرفته است، بلکه به دلیل منافع مادی اقشاری خاص اعم از ملی و دولتی و آنچه به نام مافیای (قدرت و ثروت) در حوزه خرید و فروش املاک و مالکیت زمین، ساختمان‌سازی و شهرسازی می‌شناسیم. در حوزه عمل و تجربه نیز، از نیازهای واقعی و ضروری مردم ایران و از هویت و محتوای اسلامی، دور و دورتر شده است.

دلایل چنین رویکردهای اجتماعی و تاریخی نیاز به بررسی‌های چندجانبه و عمیق دارد که در فرصت این نوشتار نیست، اما به‌اختصار می‌توان گفت در یک‌صدسال گذشته معماران، شهرسازان، مهندسان مشاور، مدیران و کارشناسان مربوطه ما، تحصیل‌کرده دانشگاه‌ها و نظام ستم‌شاهی و اغلب مترجم و مقلد فرهنگ و تمدن غرب بوده‌اند و اکثراً غافل از هویت (اسلامی - ایرانی) در حوزه تخصصی خود.

مدیران ما نیز در دوران دفاع مقدس و تحریم‌های همه‌جانبه خارجی، گرفتار ثروت‌اندوزان، اشراف‌منشان، سوء استفاده‌کنندگان، دلال صفتان و غارت‌کنندگان ثروت و هویت ملی و تاریخی بوده و هستند.

مسئولیت و رسالتی که اکنون در مقابل دانشگاهیان و مدیران ما است، تحقق راهبردهای حضرت امام (ره) در اجتناب از غرب‌زدگی و خودباختگی و رهنمودی مقام معظم رهبری است در پرهیز از رویکرد (ترجمه‌ای و تقلیدی) با توصیه به اصلاح و ارتقاء سرفصل و محتوای دروس علوم انسانی و رشته‌های میان‌دانشی نظیر معماری و شهرسازی.

نکته مهم و تحسین‌برانگیز پیشرفت‌های جمهوری اسلامی در چهل سال اول انقلاب (گام اول) در حوزه (مهندسی ساختمان) و اجرای (زیرساخت‌های شهرسازی) برای نقاط محروم در روستاها و شهرهای کوچک، نظیر جاده‌سازی‌های گسترده و تأمین آب و برق و گاز و غیره بوده است؛ اما در حوزه هنر و محتوای معماری و شهرسازی مبتنی بر (هویت اسلامی)، نیاز به اقدامات جهادی و انقلابی پژوهشگران و دانشگاهیان عزیز، بانگیزه، مؤمن و متعهد دارد، تا دو بال (مهندسی و هنر) برای

تحقق تمدن نوین اسلامی فراهم شود. در تحقیقاتی که اینجانب و همکاران در حوزه نسبت اسلام با فرآیندهای انسانی، انجام داده‌ایم و به صورت سه نظریه و نوآوری در کرسی‌های نظریه‌پردازی شورای عالی انقلاب فرهنگی مورد داوری و تأیید قرار گرفته است.

اثبات نموده‌ایم که از پنج مرحله در ساختار فرآیندهای انسانی یعنی مراحل (ایده، انگیزه، روش، خلق اثر و تأثیرات آن بر مخاطبین)، اسلام برای سه مرحله اول منابع و اصول دقیق و مشخصی را از طریق (راهبردهای مفهومی، راهکارهای عملی و راه‌حل‌های اجرایی و اجتهادی) ارائه نموده است. مهندسان و هنرمندان معمار و شهرساز می‌توانند با بهره‌برداری از (راهبردها، راهکارها و راه‌حل‌های) مزبور، مناسب‌ترین و مطلوب‌ترین آثار را برای انسان‌ها در شرایط موجود، طراحی و خلق نمایند.

تمدن دوران اسلامی و تجربیات تاریخی نیز این موضوع را اثبات می‌نماید یعنی هر کجا هنرمندان و دولتمردان از این اصول پیروی و تبعیت نموده‌اند چه از بُعد تأمین نسبی نیازهای مخاطبین و چه از بُعد بسترسازی نیازهای روحی و معنوی آنها موفق بوده‌اند و در آینده نیز می‌توانند باشند.

محققین و مؤلفین ارجمند و محترم سرکار خانم دکتر آریتا بلالی اسکوتی در تحقیق و تألیف این کتاب سعی وافر داشته و تلاش نموده‌اند با بهره‌برداری از نتایج تجربیات خود و دیگران، مجموعه‌ای مفید و مستند را برای دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته‌های معماری و شهرسازی فراهم نمایند.

زحمات ایشان و مهم‌تراز آن پایبندی و تعهد ایشان به مبانی فرهنگی و منابع و مبانی اسلامی در این حوزه تخصصی بسیار قابل تقدیر و سپاسگزاری است.

نکته بسیار مهم، در شرایط جهانی و تاریخی موجود که سلطه فرهنگ مادی‌گرا و نفسانی غرب، دچار اضمحلال درونی و فروپاشی اخلاقی و معنوی است، نیاز به معاهداتی جمعی، تاریخی و انقلابی در جهت احیاء فرهنگ انبیاء و پیامبران الهی یعنی (فرهنگ اسلامی) و تلاش همه‌جانبه و خستگی‌ناپذیر در جهت تحقق تمدن نوین اسلامی در ایران و سایر کشورهای جهان دارد.

این مسئولیت و رسالت تاریخی و جهانی، ایمانی آگاهانه و عمیق و اراده‌هایی تزلزل‌ناپذیر و استوار می‌طلبد که با وجود رهبری فرزانه، منابع و اسنادی متقن و جوانانی مؤمن و بالاراده، زمینه و بستر آن روزبه‌روز فراهم‌تر می‌شود، به حول قوه الهی.

و من الله التوفیق

عبد الحمید نقره‌کار

خرداد ۱۳۹۸